

Resens Grønlandsbeskrivelse

kapitel XII

Oversat af Kaare Bangert

Efter nu at have omtalt Norges befolkning vil jeg redegøre for grønlønderne, som nordmændene i gamle dage kaldte »skrøllingerne«. Et ord, som iøvrigt bruges den dag i dag af islønderne. Selve ordet »skrølling« betegner en ringeagtet og svag person.

De tidligere tiders nordmænd og islønderne var sàledes bade høgere og kraftigere end grønlønderne og betragtede dem derfor ringeagtende som små og svage. Også hvad sproget angår er der stor forskel. Sàledes er der kun få ord tilfælles, hvorimod resten af sproget er meget forskelligt fra norsk

Men for at man kan danne sig et mere præcist indtryk af det grønlandske sprøg, vil jeg anføre en ordliste. Denne ordliste har Caspar Bartholin – broder til Thomas Bartholin – nedskrevet på grundlag af samtaler med de grønløndere, Dannel bragte til Danmark. Disse grønløndere var ofte gæster hos C. Bartholin, og han nedskrev deres ord og ordnede dem systematisk i følgende ordliste:

(Her følger Bartholins ordliste)

Dette var den ordliste, som jeg har taget fra Acta Medica, København, årgang 1673.

Men også en mere fyldig og hidtil uudgivet tysk-grønlandsk ordliste er blevet tilgængelig for mig. Denne er det også ønskeligt at få offentliggjort her: Ikke blot for at den ikke skal gå tabt på grund af insekt- og ormeangreb, men også for yderligere at belyse det grønlandske sprøg og supplere med en del, der manglede i den første liste, og endelig også for gennem foranstillede tyske ord i al korthed og uden omstændighed at vise, hvorledes grønlønderne benævner hver enkelt ting.

(Her følger den pg. 172–191 gengivne ordliste)

Det var sàledes den ordliste, der forelå i manuskript, og som jeg har citeret. Dog er der tilføjet enkelte ord fra Dannels dagbøger.

I slutningen af ordlisten var disse to lister over talord gengivet:

(Listerne er gengivet pg. 191)

Hvad angår resten af talordene, dannes de ved at gange f.ex. 2 gange 20 osv., mener vedkommende, der har affattet tallisterne. At der er to forskellige lister synes at skyldes at nogle grønlandere bruger den første, andre den anden.(!)

Således er der lokalt betingede forskelle i sprogbrugen, og Dannel note-

rede ligeledes i sine rejsedagbøger fra 1652, at de, der boede ved den 62. breddegrad kalder en kniv for »Ingeredebech«, mens de ved den 65. eller 66. breddegrad kalder den »Sivenbech«.

I førømtalte ordliste var tilføjet følgende:

(Se slutningen af listen pg. 192)

Resens Grønlandsbeskrivelse kapitel XVIII (pg. 165–67)

Oversat af Kaare Bangert

I år 1652 afsejlede David Dannel med to skibe fra København med kurs mod Grønland. Selvom han havde lagt kursen nord om Island, sad han dog fast i isen midt i maj. Et umådelig stort isbjerg liggende øst-vest på $65\frac{1}{2}^\circ$ spærrede således ved Østgrønland. Det var det største bjerg i den nordlige egn, så det syntes at være det, som de gamle beretninger kaldte »Hvidserkum«. Dannel opkaldte derpå dette bjerg efter Kong Frederik, der herskede i Danmark på dette tidspunkt. Derefter sejlede han mod syd i læ af østkysten og nåede Kong Christians forbjerg, som er det sydligste forbjerg i Østgrønland. Vel sagtens det samme som hos de gamle nordboere (egt. det kristne Grønland)

engang kaldet »Heriolfsnæs« eller Herjolffforbjerget. Det ligger ca. 125 mil fra Kong Frederiks forbjerg. På strækningen mellem disse to bjerge er kysten utilgængelig på grund af isen, som dækker hele kysten i en afstand op til flere mil fra land. Fra Kong Christians forbjerg sejlede han forbi »det kristne Grønland« og holdt ret på Davis strædet. Der mødte han på 63° , 65° og 67° mange indfødte, der solgte forskellige fiskearter til dem. Blandt disse arter var brasen og store flyndere og en lille ukendt art, som var tørret i vinden og solen. Endvidere skind først og fremmest af sæler, dernæst forskellige slags dyretænder og horn specielt narhvalstand. Den yderste grænse for denne rejse i Davisstrædet og